

Influența raportărilor de sustenabilitate asupra calității auditului. Analiză empirică la nivelul companiilor cotate la Bursa de Valori București

Asist. univ. dr. Mihai-Bogdan AFRĂSINEI,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, e-mail:
bogdan.afrasinei@feaa.uaic.ro

Prof. univ. dr. Mihai CARP,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
e-mail: mihai.carp@feaa.uaic.ro

Prof. univ. dr. Iuliana Eugenia GEORGESCU,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
e-mail: iuliag@uaic.ro

Rezumat

Întreaga gamă a activităților financiare și non-financiare desfășurate la nivelul companiilor își pune amprenta asupra calității informațiilor publicate. Auditul, prin demersul procedural specific, contribuie la sporirea nivelului calitativ al raportărilor, asigurând un echilibru la nivelul intereselor celor două părți care participă la procesul de comunicare, respectiv companii și utilizatorii informațiilor.

Lucrarea își propune să evalueze măsura în care raportările de sustenabilitate influențează calitatea auditului, apreciată din dublă perspectivă, cea a companiei auditate (prin calitatea informației publicate și asigurate prin audit) și cea a auditorului (prin opinia de audit exprimată). Utilizând informații specifice societăților cotate pe piața principală a Burselor de Valori București, studiul analizează legătura dintre o serie de variabile dummy asociate desfășurării activităților cu caracter sustenabil, sociale și de protecție a mediului, și dimensiunea angajamentelor discreționare, respectiv opinia de audit. Rezultatele obținute relevă o relație negativă între cele două dimensiuni analizate. Implicarea companiilor în acțiuni cu caracter sustenabil este interpretată, în general, ca fiind un efort care diminuează calitatea auditului, măsurată din ambele perspective. Efectul acestor activități sociale și de protecție a mediului se corelează cu posibile manipulări ale rezultatelor (diminuând calitatea informației financiare), respectiv cu sporirea probabilității exprimării unei opinii de audit cu modificări. Rezultatele sunt robuste și în urma introducerii în analiză a unor variabile de control, precum: gradul de îndatorare, creșterea companiei, dimensiunea acesteia sau domeniul de activitate.

Cuvinte cheie: calitatea auditului; raportări de sustenabilitate; angajamente discreționare; opinia de audit;

Clasificare JEL: M410, M420.

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Afrăsinei, M.-B., Carp, M., Georgescu, I. E. (2024), The Influence of Sustainability Reporting on Audit Quality. Empirical Analysis on Companies Listed on The Bucharest Stock Exchange, *Audit Financiar*, vol. XXII, no. 1(173)/2024, pp. 127-138, DOI: 10.20869/AUDITF/2024/173/003

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2024/173/003>
Data primirii articolului: 4.08.2023
Data revizuirii: 21.08.2023
Data acceptării: 17.01.2024

Introducere

Necesitatea raportării de informații referitoare la sustenabilitate a apărut ca răspuns la unele îngrijorări globale de mediu și sociale, precum: utilizarea responsabilă a resurselor naturale, schimbările climatice, poluarea sau dezvoltarea durabilă (Azzone, Manzini și Noci, 1996; Fortes, 2002; Newig, 2011).

Raportarea corporativă de sustenabilitate (*Corporate sustainability reporting*) presupune comunicarea unor informații financiare și nefinanciare către stakeholderi (nu doar către acționari) în vederea evidențierii abilității entității de a gestiona riscurile cheie (Ballou, Heitger și Landes, 2006).

De-a lungul timpului, credibilitatea raportărilor de sustenabilitate a fost pusă sub semnul întrebării. Implicarea companiilor în acțiuni sociale și de protecție a mediului este interpretată, deseori, ca fiind o modalitate de cosmetizare a imaginii acestora. Astfel, din ce în ce mai multe firme apelează la auditori independenți (denumiți „assurance providers”), care să efectueze o verificare externă și, pe baza probelor obținute, să exprime o concluzie cu privire la corectitudinea informațiilor transmise (Boiral, Heras-Saizarbitoria și Brotherton, 2019; Al-Shaer și Zaman, 2018; Xiao și Shailer, 2022).

Studiul își propune evaluarea măsurii în care aplicarea principiilor dezvoltării sustenabile a companiei, prin focalizarea activității pe obținerea performanței integrate (financiare, sociale și de mediu), se reflectă în nivelul calitativ al auditului. În acest context, calitatea auditului are rolul de instrument reprezentativ al acțiunilor sociale și de mediu pentru relevanța raportărilor financiare, evidențind atât perspectiva companiilor (prin nivelul calității informației financiare asigurate prin audit), cât și pe cea a firmei de audit (prin opinia de audit exprimată).

Rezultatele obținute identifică faptul că implicarea companiilor în acțiuni cu caracter sustenabil influențează negativ calitatea auditului. Entitățile care raportează acțiuni sustenabile au un nivel al angajamentelor discreționare superior, indicând o scădere a calității informațiilor financiare, inclusiv posibile motivații și tehnici contabile utilizate în scopul manipulării rezultatelor. De asemenea, desfășurarea ambelor tipuri de activități sustenabile (sociale și de protecție a mediului), precum și prezentarea descriptivă și cantitativă a informațiilor specifice acestor tipuri de acțiuni contribuie la sporirea probabilității de exprimare a unei opinii de audit cu modificări.

În continuare, lucrarea este structurată în secțiunea de revizuire a literaturii, cea de prezentare a demersului de cercetare, respectiv cea de sintetizare și interpretare a rezultatelor obținute. Secțiunea finală este rezervată prezentării concluziilor, a limitelor și direcțiilor viitoare de cercetare.

1. Revizuirea literaturii și fundamentarea ipotezelor de cercetare

Rolul raportării sustenabile reprezintă un subiect intens dezbătut în literatură, în încercarea demonstrării utilității acestor activități pentru dezvoltarea companiilor și a mediului socio-economic în general. Implicarea în analiză a procesului de audit vine să evidențieze importanța obținerii unei performanțe integrate de către companii, însă contribuie și la oferirea unei asigurări privind modul în care este interpretat, în mod real, acest proces evolutiv al obiectivelor organizaționale.

1.1. Implicații ale calității auditului în fundamentarea deciziilor investiționale

Prin natura și conținutul lor, situațiile financiare publicate de firme constituie o sursă importantă de informații pentru toți utilizatorii, inclusiv pentru investitori. S-a dovedit, însă, că flexibilitatea normelor contabile poate să permită uneori managerilor să influențeze raționamentul de elaborare a acestor informații, astfel încât rezultatele să fie prezentate în funcție de obiective discreționare (Watts și Zimmerman, 1990). Dat fiind faptul că managerii sunt mai bine informați asupra situației firmei decât acționarii, iar pentru aceștia din urmă lecturarea situațiilor financiare poate fi uneori o sarcină sofisticată, este practic greu de stabilit dacă managerii gestionează cifrele pe care le publică în mod oportunist și, deci, înșelător, sau dacă, dimpotrivă, urmăresc prin intervenția lor să consolideze conținutul informativ al cifrelor contabile pentru a informa mai bine piața despre perspectivele firmei (Janin și Piot, 2010). În acest context, auditul, prin asigurarea informațiilor publicate, contribuie la consolidarea încrederii utilizatorilor, inclusiv a investitorilor.

Auditorii se numără, deci, alături de sistemul de guvernantă al întreprinderii și reglementările contabile, printre cele trei principale obstacole care contribuie la descurajarea manipulărilor contabile.

Pornind de la premisa că auditul contribuie la creșterea fiabilității informațiilor din situațiile financiare și că utilizatorii acestor informații au încredere în calitatea lucrărilor realizate de auditori, numeroase cercetări s-au focalizat pe definirea calității auditului și pe factorii care o influențează. De Angelo (1981) definește calitatea auditului prin prisma probabilității ca auditorul să descopere o neregulă în sistemul contabil al clientului auditat și să o raporteze. Probabilitatea să descopere o neregulă depinde de competențele auditorului, respectiv de cunoștințele tehnice și stăpânirea metodologiei de audit. Având în vedere că reglementările privind activitatea de audit nu asigură în mod automat calitatea auditului, utilizatorii situațiilor financiare și, în mod special, investitorii sunt interesați de găsirea unor indicatori care să măsoare calitatea în audit.

Deși există o multitudine de soluții propuse pentru măsurarea calității auditului, nu a fost identificat un criteriu de apreciere universal valabil, care să acopere întreaga paletă de elemente specifice procesului de audit, respectiv activității companiilor auditate. Aceștia pot fi grupați, în general, în indicatori de tip *output* din procesul de auditare (calitatea rapoartelor financiare, capacitatea de comunicare a auditorului, erorile semnificative, indicatori bazați pe percepțiile părților interesate), respectiv indicatori de tip *input* în proces (mărimea auditorului, specializarea acestuia, onorariul de audit etc.) (DeFond și Zhang, 2014).

Există studii care s-au concentrat asupra capacității auditorului de a detecta și a împiedica, pe cât posibil, manipulările contabile. Anomaliile pe care le pot prezenta informațiile din situațiile financiare publicate se pot grupa în patru categorii: cele pe care auditorul nu le-a detectat; cele acceptate pentru că auditorul nu a dorit să se opună managerilor; cele acceptate pentru că au fost convinși de explicațiile pe care le-au primit vizavi de aspectele constatate; anomalii care se datorează unei metodologii defectuoase, de exemplu - utilizarea unui model ce are drept rezultat o estimare părtinitoare a angajamentelor discreționare (Janin și Piot, 2010). În acest sens, Chi *et al.* (2017), Garcia-Blandon *et al.* (2017) afirmă că reducerea dimensiunii angajamentelor discreționare (ca element caracteristic manipulărilor contabile) determină o sporire a calității auditului. Practic, un audit de calitate ar trebui să detecteze și să împiedice aceste manipulări (Janin și Piot, 2010). În același context, autorii menționează, în legătură cu o serie de corecții ale rezultatului (*restatements*), că, dacă acestea apar fie pe fondul unor erori involuntare sau, dimpotrivă, sunt rezultatul unor manipulări prestabilite,

frecvența lor de apariție ar trebui să fie mai redusă dacă auditul este de calitate.

Mărimea firmei de audit este des asociată cu calitatea auditului, fiind bine argumentată ideea că marile cabinete de audit (în special cele din categoria Big 4) furnizează un audit de o calitate mai bună decât firmele de audit de mici dimensiuni (De Angelo, 1981; DeFond și Zhang, 2014; Bhaskar, Krishnan și Yu, 2017; Zahid, Saleem și Maqsood, 2023; Le și Moore, 2023). Totuși, există și studii care nu identifică diferențe semnificative ale manipulărilor contabile (prin dimensiunea angajamentelor discreționare) în funcție de categoria/reputația firmei de audit (Big4 vs Non-Big4) (Boone, Khurana și Raman, 2010).

Opinia de audit exprimată reprezintă un alt indicator relevant utilizat în aprecierea calității auditului, detectarea, în cadrul misiunilor specifice, a erorilor semnificative (DeFond și Zhang, 2014; Fung *et al.*, 2017), conducând la modificări ale acestora sau introducerea de paragrafe în scopul evidențierii unor aspecte. Lin (2023) analizează efectul publicării elementelor cheie de audit (KAM) asupra calității auditului, măsurată prin tipul de opinie exprimată, remarcând faptul că prezentarea aspectelor importante urmărite în cadrul misiunii conduce la o sporire a calității procesului.

1.2. Rolul raportărilor de sustenabilitate în asigurarea calității informațiilor financiare

Pe fondul exploatării excesive a resurselor din ultima perioadă, dezvoltarea durabilă a devenit o preocupare prioritară pentru cercetători, autorități și societate în general. Conceptul de sustenabilitate a început să fie din ce în ce mai des folosit pe măsură ce societatea a conștientizat necesitatea realizării creșterii economice fără distrugerea mediului înconjurător și fără a periclita bunăstarea generațiilor viitoare.

Raportarea de sustenabilitate reprezintă un instrument de comunicare cu părțile interesate prin care entitățile fac publice informațiile referitoare la contribuțiile pozitive sau negative la dezvoltarea durabilă (Junior, Best și Cotter, 2014; Global Sustainability Standards Board, 2016). Denumită și "raportare nefinanciară" (non-financial reporting) (Dilling, 2010), aceasta poate ajuta la efectuarea de predicții pentru rezultatele financiare viitoare (Ballou, Heitger și Landes, 2006).

Măsurarea sustenabilității este realizată pe baza informațiilor nefinanciare referitoare la trei componente principale: mediu, social și guvernanta corporativă

(Deloitte, 2021; Abbas *et al.*, 2021). Astfel, prin publicarea informațiilor referitoare la sustenabilitate, firmele demonstrează transparență, guvernanta eficientă și responsabilitate (Subramaniam, Hodge și Ratnatunga 2006; Al-Shaer, H., 2020).

Raportarea privind sustenabilitatea a devenit o practică obișnuită pentru marile companii, făcând parte din angajamentul corporativ de raportare a performanțelor în probleme de sustenabilitate. De exemplu, la nivelul anului 2015, peste 90% dintre cele mai mari 250 de companii la nivel mondial au publicat un raport de sustenabilitate, majoritatea folosind cadrul Global Reporting Initiative (GRI), considerat model de referință în acest domeniu (Boiral, Heras-Saizarbitoria și Brotherton, 2019). În anul 2022, 96% dintre cele mai mari 250 companii din lume au publicat rapoarte de sustenabilitate. O analiză efectuată asupra celor mai mari 100 de companii (N100) din 58 de țări, teritorii și jurisdicții arată că 79% dintre acestea au publicat în perioada analizată informații de sustenabilitate (KPMG, 2022).

Un avantaj inerent al raportării de sustenabilitate îl reprezintă îmbunătățirea reputației firmei ce apare ca un efect al comunicării de informații referitoare la proiectele sociale și de mediu în care aceasta este implicată (Herzig și Schaltegger, 2011). De asemenea, se consideră că firmele pot beneficia și de o îmbunătățire a valorii brandului, de atragerea și menținerea angajaților foarte buni în domeniu sau de accesul mai ușor la finanțare (Ioannou și Serafeim, 2017). În acest sens, rezultatele unor studii anterioare (Loh și Tan, 2020) au arătat că poate exista o corelație pozitivă între raportarea de sustenabilitate și valoarea brandului, chiar dacă efectul nu este imediat, deoarece percepțiile se conturează în timp.

Prin urmare, companiile pot dobândi un avantaj competitiv raportând activitățile de sustenabilitate care nu fac parte din obiectul activității de bază. Atunci când sunt percepute drept performante, atât din punct de vedere financiar, cât și al raportării sustenabile, firmele se pot bucura de mai puține probleme în relația cu părțile interesate (furnizori, clienți, instituții de credit, autorități publice sau publicul larg) (Herzig și Schaltegger, 2011).

Reglementările privind raportările de sustenabilitate pot determina diminuarea valorii firmei în cazul în care acestea implică costuri de întocmire semnificative. Aceste costuri pot fi legate de achiziția de sisteme de management pentru mediu în vederea colectării de informații specifice, achiziția de echipamente moderne care să aibă un consum mai mic de energie,

îmbunătățirea condițiilor de muncă, identificarea de surse de energie verde etc. (Ioannou și Serafeim, 2017).

Există și autori (Gray, 2010; Cho *et al.*, 2015) care au criticat credibilitatea și fiabilitatea raportării privind sustenabilitatea, inclusiv privind rolul acesteia în creșterea performanțelor financiare ale companiilor.

Rezultatele studiilor privind asocierea raportării sustenabile cu calitatea auditului oferă informații mixte privind sensul sau existența influențelor biunivoce. În acest sens, El Nashar (2016) evidențiază că o calitate ridicată în raportarea informațiilor de sustenabilitate determină o îmbunătățire a calității în audit. Raportarea sustenabilă diminuează manipularea rezultatelor, reducând efortul auditorilor (Al-Shaer, 2020) și contribuie la creșterea calității auditului. Zahid, Saleem și Maqsood (2023) identifică că, la nivelul companiilor chineze deținute de stat, nu există o legătură semnificativă între performanța socială, de mediu și de guvernanta corporativă (ESG) și calitatea auditului. Din perspectiva reputației auditorului poate fi notată totuși o calitate superioară a raportărilor de sustenabilitate în cazul firmelor Big4, comparativ cu cele Non-Big4 (Mock, Rao și Srivastava, 2013; Handayati *et al.*, 2022).

Având la bază elementele identificate în literatură, vizăm testarea următoarelor ipoteze de cercetare:

H1: Există și poate fi măsurată o legătură semnificativă între raportările de sustenabilitate și calitatea auditului, estimată prin nivelul angajamentelor discreționare.

H2: Există și poate fi măsurată o legătură semnificativă între raportările de sustenabilitate și calitatea auditului, evaluată prin tipul opiniei de audit exprimate.

2. Metodologia cercetării

Studiul realizează, printr-un demers deductiv-inductiv, evaluarea măsurii în care calitatea auditului este influențată de raportările de sustenabilitate efectuate de companii. Implicarea entităților în acțiuni sociale și de protecție a mediului este corelată cu output-ul misiunii de audit, apreciat prin calitatea informațiilor financiare raportate de companii, respectiv prin opinia de audit exprimată ca efect al derulării misiunilor specifice.

2.1. Date și populația analizată

Populația analizată este reprezentată de companiile cotate la Bursa de Valori București, pe secțiunea reglementată a acesteia, excluzându-se entitățile ale căror

obiect de activitate este reprezentat de intermedierea financiară. Informațiile financiare și non-financiare au fost colectate manual din rapoartele publicate de către companii pe website-ul BVB sau pe cele proprii. Acestea

fac referire la activitatea derulată pe un interval de 11 exerciții financiare, respectiv 2012-2022.

Variabilele constituite pentru analiza fenomenului menționat sunt sintetizate în Tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1. Variabilele utilizate în studiu		
Variabile	Abreviere	Descriere
Variabile dependente		
Angajamente discreționare	DA	Valoarea absolută a angajamentelor discreționare – variabila reziduu, obținute prin utilizarea modelului Jones (1991)
Opinia de audit	OP	Variabila dummy care preia valoarea 1 dacă este emisă o opinie fără modificări și 0 în caz contrar
Rata rentabilității financiare	ROE	Exprimă capacitatea companiei de a remunera acționarii prin intermediul rezultatului net (Rezultat net/capital propriu)
Variabile independente		
Raportare de sustenabilitate	D_RapS	Variabila dummy care preia valoarea 1 dacă compania publică informații despre acțiuni sustenabile și 0 în caz contrar
Raportare integrală	D_RapIn	Variabila dummy care are valoarea 1 dacă compania publică ambele elemente suplimentar raportării financiare (sociale și de mediu) și 0 în caz contrar
Tip de raport	D_TipRap	Variabila dummy care preia valoarea 1 dacă compania publică informații descriptive și cantitative (numerice) și 0 când sunt publicate doar informații descriptive
Variabile de control		
Dimensiunea companiei	DIM	Log din activ total
Levier financiar	LF	Datorii totale/capital propriu
Creșterea companiei	Grw	(cifra de afaceri _{i,t} – cifra de afaceri _{i,t-1}) / cifra de afaceri _{i,t-1}
Domeniul de activitate	DOM	Variabila dummy care preia valoarea 1 dacă compania activează în domeniul industrial (producătoare de bunuri) și 0 în caz contrar

Sursa: prelucrările autorilor, 2023

2.2. Metode de analiză a datelor

Pentru atingerea obiectivelor cercetării au fost utilizate analiza de corelație și analiza de regresie cu variabile alternative multiple. În scopul identificării nivelului angajamentelor discreționare (DA) a fost utilizat modelul Jones (1991), consacrat în literatură, a cărui structură este prezentată în ecuația nr. 1.

$$\frac{AT_t}{A_{t-1}} = \beta_0 x \frac{1}{A_{t-1}} + \beta_1 x \frac{\Delta CA_t}{A_{t-1}} + \beta_2 x \frac{ICB_t}{A_{t-1}} + \varepsilon$$

unde AT reprezintă angajamentele totale în anul t, obținute ca diferență între rezultatul net

(Rnet) și cashflow-ul net (CFN); ΔCA este variația cifrei de afaceri în anul t față de anul t-1; ICB reflectă imobilizările corporale brute din anul t, iar A_{t-1} este activul total din anul precedent (t-1).

Pentru evaluarea efectului raportărilor de sustenabilitate (sociale și de mediu) asupra componentei financiare, reflectate prin performanța financiară, este propus modelul prezentat în ecuația nr. 2. Testarea relației reprezintă un prim pas în identificarea nivelului de semnificație a raportărilor de sustenabilitate în cadrul politicilor organizaționale.

1)

$$ROE_t = \beta_0 + \beta_1 \times D\_RapS_t + \beta_2 \times D\_RapIn_t + \beta_3 \times D\_TipRap_t + \sum \beta_j \times Controls_{i,t} + \varepsilon_t \quad 2)$$

unde ROE reprezintă rata rentabilității obținute în anul t; D_RapS variabila care reflectă dacă compania a raportat informații de sustenabilitate în anul t; D_RapIn arată dacă entitatea a comunicat informații despre ambele aspecte referitoare la sustenabilitate (social și de protecția mediului); D_TipRap identifică situația în care informațiile raportate sunt comunicate atât descriptiv, cât și cantitativ (cifric). $Control_{i,t}$ include influența variabilelor de control: LF – levier financiar; Grw – creșterea entității; Dom – domeniul de activitate și Dim – dimensiunea companiei. De asemenea, relația este controlată și pentru sensibilitatea domeniului de activitate asociată raportărilor de sustenabilitate prin intermediul variabilei $Senz\_Dom\_RapS$. $\beta_0, \dots, \beta_i$ sunt parametrii asociați variabilelor din model, iar ε_t este componenta reziduu.

Testarea legăturilor dintre calitatea auditului, evaluat din cele două perspective ale rezultatului misiunii de audit, a fost realizată cu ajutorul modelului sintetizat în relația nr. 3.

$$AQ_t = \beta_0 + \beta_1 \times D\_RapS_t + \beta_2 \times D\_RapIn_t + \beta_3 \times D\_TipRap_t + \sum \beta_j \times Controls_{i,t} + \varepsilon_t \quad 3)$$

unde AQ reprezintă variabila dependentă *calitatea auditului* în anul t, preluând alternativ cele două dimensiuni propuse, respectiv dimensiunea angajamentelor discreționare (DA) și opinia de audit exprimată (OP).

3. Rezultate și interpretarea acestora

Analiza descriptivă, ale cărei rezultate sunt prezentate în **Tabelul nr. 2**, oferă o imagine generală asupra cadrului de interpretare din care subiectul studiat face parte. În acest sens, companiile românești cotate pe secțiunea reglementată a Bursei de Valori București înregistrează o creștere anuală medie de 1% ($Medie_{Grw}=0,0164$), însă cu o dispersie semnificativă a valorilor ($Std.dev._{Grw}=0,2734$). Acest fapt poate reprezenta un semn optimist referitor la păstrarea echilibrelor economice, într-o perioadă caracterizată de dificultăți majore cauzate de manifestarea pandemiei de Covid 19, urmată de apariția unor crize economice sectoriale (energie, lanțuri de aprovizionare etc.).

Tabelul nr. 2 Statistici descriptive

Elemente	ROE	Grw	LF	Dim	TA	DA
Medie	0,0526	0,0144	0,5934	8.2711	0,0132	0,0607
Mediană	0,0403	0,0064	0,4188	8.1944	0,0095	0,0379
Std. dev.	0,1691	0,2734	0,5484	0,6870	0,0887	0,0637
Minim	-0,9804	-0,9958	0,0000	6.7600	-0,3814	0,0001
Maxim	0,8618	0,9865	2,9550	10.750	0,3877	0,3981
Număr observații	673	673	673	673	673	673

Sursa: prelucrările autorilor, 2023

În ceea ce privește profitabilitatea, companiile analizate au capacitatea remunerării investițiilor realizate de către acționari ($Medie_{ROE}=0,0526$), păstrându-și, astfel, atractivitatea pentru investitori. Din perspectiva surselor de finanțare utilizate, la nivelul eșantionului analizat se observă existența alternativelor privind finanțarea viitoare, companiile având capacitate de îndatorare ($Medie_{LF}=0,5934$). Acest aspect facilitează adaptarea strategiilor de finanțare în funcție de costul acestora și de planurile de dezvoltare organizațională.

Angajamentele discreționare, ca exponent al manifestării raționamentului profesional în ceea ce privește adoptarea unor tratamente contabile, reflectă calitatea informațiilor financiare publicate, exprimând prin dimensiunea acestora posibilitatea manipulării rezultatelor. În cazul analizat se remarcă o dispersie semnificativă a valorilor în jurul mediei ($Std.dev._{DA}=0,0637$), reliefând, astfel, abordări diferite ale companiilor privind alegerile contabile (accounting choices).

Tabelul nr. 3 Analiza de corelație

	TA	Grw	LF	ROE	D_RapS	D_RapIn	D_TipRap	D_Opinie	Size	DA	D_Dom
TA	1	.191**	-.111**	.207**	-.001	.031	.042	.223**	.122**	-.040	.012
Grw		1	.135**	.085*	.031	.055	.109**	.101**	.164**	-.071	.036
LF			1	-.088*	.080	.100*	.131**	-.080	.149**	.008	.110**
ROE				1	.084*	.081*	.015	-.001	.041	.121**	.094*
D_RapS					1	.635**	.251**	-.109**	.261**	.056	.205**
D_RapIn						1	.407**	.026	.420**	-.001	.127**
D_TipRap							1	-.003	.234**	.039	.042
D_Opinie								1	.117**	-.133**	-.008
Size									1	-.127**	-.022
DA										1	.006
D_Dom											1

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Sursa: prelucrările autorilor, 2023

În **Tabelul nr. 3** sunt prezentate rezultatele analizei de corelație, desfășurate în scopul identificării intensității legăturilor de asociere între variabilele predictor și cele rezultative, respectiv de coliniaritate între variabilele independente. Rezultatele obținute relevă, atât din perspectiva intensității, cât și a sensului legăturilor dintre variabile, posibilitatea testării ipotezelor de cercetare, prin modelele econometrice propuse.

Analiza de regresie utilizată pentru testarea ipotezelor a vizat evaluarea impactului raportărilor de sustenabilitate asupra calității auditului.

Ca pas premergător al acestei relații a fost estimată măsura în care raportarea celor două dimensiuni complementare (performanță socială și de mediu) influențează performanța financiară. Rezultatele obținute sunt prezentate în **Tabelul nr. 4**. Scopul demersului constă în estimarea măsurii în care cele trei dimensiuni ale performanței (financiar, social și de mediu) se

interconstruiează în cadrul entităților, pentru obținerea unei performanțe integrate.

Astfel, la nivelul eșantionului analizat raportarea activităților de sustenabilitate conduce la o reducere a performanței financiare ($\beta_{D\_RapS} = -0.053$), acțiunile sociale și de mediu fiind interpretate drept efort care reduce profitabilitatea. Este, totuși, posibilă identificarea unor efecte pozitive pe termen lung. Din perspectiva gradului de raportare completă a informațiilor se remarcă faptul că entitățile care publică informații referitoare la ambele dimensiuni (sociale și de mediu) obțin performanțe financiare superioare față de cele care sunt implicate doar într-o singură dimensiune complementară ($\beta_{D\_RapIn} = 0.056$). Performanța financiară este sporită și în contextul în care companiile raportează acțiunile de sustenabilitate atât prin descrierea narativă, cât și prin cea cantitativă (numerică) ($\beta_{TipRap} = 0.022$).

Tabelul nr. 4. Influența raportărilor de sustenabilitate asupra performanței financiare

Variabile dependente	Variabilă dependentă - ROE				
	1	2	3	4	5
Constantă	0,035 (0,001)	-0,187 (0,009)	-0,260 (0,000)	-0,274 (0,000)	-0,272 (0,000)
D_RapS	-0,053 (0,096)	-0,039 (0,058)	-0,012 (0,010)	-0,003 (0,057)	-0,053 (0,007)
D_RapIn	0,056 (0,098)	0,076 (0,084)	0,056 (0,022)	0,049 (0,053)	0,051 (0,063)
D_TipRap	0,022 (0,015)	0,033 (0,054)	0,048 (0,071)	0,044 (0,009)	0,043 (0,059)

Variabile dependente	Variabilă dependentă - ROE				
	1	2	3	4	5
Grw		0,195 (0,000)	0,172 (0,000)	0,173 (0,000)	0,176 (0,000)
LF		-0,166 (0,000)	-0,209 (0,000)	-0,203 (0,000)	-0,199 (0,000)
Size		0,139 (0,002)	0,194 (0,000)	0,191 (0,000)	0,185 (0,000)
D_Dom		0,150 (0,000)	0,142 (0,000)	0,139 (0,001)	0,176 (0,002)
DA			0,083 (0,033)	0,083 (0,037)	0,079 (0,049)
D_op				0,063 (0,011)	0,067 (0,045)
Senz_Dom_RapS					-0,082 (0,055)
N	673	673	673	673	673
R²	0,093	0,097	0,124	0,128	0,129
Sig F change	0,030	0,000	0,000	0,000	0,000

Sursa: prelucrările autorilor, 2023

Rezultatele obținute sunt robuste și în cazul introducerii în analiză a variabilelor de control. Astfel, se identifică o relație directă între creșterea vânzărilor și dimensiunea companiilor cu performanța financiară, semnalând o dezvoltare echilibrată a entităților analizate. O influență semnificativă este generată și de îndatorare care, însă, realizează o relație indirectă cu performanța, creșterea LF determinând o reducere a ROE.

De asemenea, testarea modelului reflectă faptul că entitățile din sectorul industrial (productiv) obțin în medie o performanță financiară superioară celei obținute în alte sectoare de activitate. Introducerea în analiză a impactului valorii absolute a DA arată că o sporire a acestora contribuie la creșterea ROE, reflectând caracterul manipulator al acestora ($\beta_{DA} = 0,083; 0,079$).

Opinia de audit exprimată pentru exercițiul financiar anterior influențează semnificativ ROE, arătând relevanța procesului de asigurare prin audit, opinia fără modificări exprimată fiind corespondentă unei performanțe financiare viitoare superioare față de situația companiilor pentru ale căror rapoarte financiare a fost exprimată o opinie cu modificări.

Prin introducerea variabilei de sensibilitate a domeniului de activitate la raportarea sustenabilă se remarcă faptul că entitățile din domeniul industrial productiv, care raportează acțiuni de sustenabilitate, obțin o performanță financiară mai redusă, comparativ cu cele care nu au acțiuni de sustenabilitate. Rezultatele sunt în concordanță

cu concluzia generală privind efectul D_RapS, confirmând faptul că, la nivelul companiilor cotate românești, acțiunile de sustenabilitate sunt în general asociate unor eforturi cu efect de diminuare a performanței financiare.

În **Tabelul nr. 5** sunt sintetizate rezultatele analizei derulate în scopul estimării influenței raportărilor de sustenabilitate asupra angajamentelor discreționare, ca indicator al calității auditului.

Interpretarea dimensiunii angajamentelor discreționare ca etalon al calității în audit face trimitere la capacitatea auditorului de a identifica eventuale acțiuni de manipulare a rezultatelor, efectuate de companii în scopul creării unei imagini favorabile în piață.

Din această perspectivă, raportarea acțiunilor sustenabile desfășurate de entități se asociază negativ cu nivelul calității informației financiare, coeficientul de regresie atașat variabilei D_RapS ($\beta_{D\_RapS} = 0.097$) reflectând acest fapt. Se poate afirma că realizarea unor activități cu caracter sustenabil generează elemente (motivații și tehnici) care conduc la scăderea calității informațiilor financiare (creșterea DA), implicit a calității auditului.

Se confirmă, astfel, interpretarea relativ nefavorabilă a implicării companiilor în acțiuni sociale și de protecție a mediului, în corelație cu obținerea performanței financiare. Totuși, în cazul companiilor care desfășoară activități cu caracter sustenabil, implicarea deplină (în ambele categorii de acțiuni) conduce la o calitate a auditului superioară situației

în care se raportează doar parțial. În același sens acționează și variabila D_TipRap, respectiv companiile care publică atât informații descriptive,

cât și date cantitative, asociate sustenabilității, obțin în final o calitate superioară informației financiare, validate prin audit.

Tabelul nr. 5. Analiza relației raportări de sustenabilitate-calitatea informației financiare					
Variabile dependente	Variabilă dependentă - DA				
	1	2	3	4	5
Constantă	0,056 (0,000)	0,125 (0,000)	0,137 (0,000)	0,134 (0,000)	0,134 (0,000)
D_RapS	0,097 (0,055)	0,094 (0,056)	0,093 (0,048)	0,097 (0,037)	0,259 (0,002)
D_RapIn	-0,083 (0,022)	-0,043 (0,064)	-0,048 (0,021)	-0,050 (0,049)	-0,043 (0,067)
D_TipRap	-0,048 (0,057)	-0,015 (0,051)	-0,019 (0,073)	-0,021 (0,051)	-0,034 (0,066)
Grw		0,083 (0,041)	0,067 (0,011)	0,068 (0,018)	0,078 (0,042)
LF		0,011 (0,008)	0,034 (0,046)	0,036 (0,022)	0,047 (0,043)
Size		-0,114 (0,016)	-0,133 (0,005)	-0,134 (0,005)	-0,149 (0,002)
D_Dom		0,008 (0,251)	-0,005 (0,268)	-0,004 (0,334)	0,105 (0,087)
ROE			0,094 (0,033)	0,093 (0,037)	0,087 (0,049)
D_op				0,025 (0,051)	0,039 (0,041)
Senz_Dom_RapS					-0,242 (0,009)
N	673	673	673	673	673
R ²	0,086	0,115	0,177	0,179	0,209
Sig F change	0,047	0,046	0,021	0,033	0,005

Sursa: prelucrările autorilor, 2023

Rezultatele obținute sunt, și în acest caz, robuste în urma includerii în model a variabilelor de control, păstrându-și sensul și semnificația legăturilor. Este identificată, de asemenea, o diminuare a calității auditului caracteristică entităților care înregistrează o creștere a vânzărilor, respectiv care își majorează gradul de îndatorare. În aceste conjuncturi entitățile pot fi motivate să-și cosmetizeze situațiile financiare. Creșterea dimensiunii companiei generează, totuși, un efect pozitiv, evaluat prin reducerea DA, respectiv prin creșterea calității auditului, situație explicată prin existența politicilor organizaționale mature, care guvernează întreaga activitate a acestora.

Introducerea variabilei privind opinia de audit exprimată pentru exercițiul financiar precedent (D_Op) reflectă efectul coercitiv al auditului, iar o opinie exprimată cu

modificări conduce la diminuarea DA, deci la o sporire ulterioară a calității auditului.

Analiza de sensibilitate propusă prin intermediul variabilei *Senz_Dom_RapS* arată că pentru companiile din domeniul industrial raportarea sustenabilă contribuie la creșterea calității auditului, comparativ cu entitățile din același domeniu de activitate, care nu desfășoară astfel de activități.

Efectul generat de raportarea de sustenabilitate asupra opiniei de audit, ca indicator al calității auditului, este interpretat în concordanță cu informațiile prezentate în **Tabelul nr. 6.**

Fiind expresie a perspectivei auditorului privind procesul de elaborare și comunicare a informațiilor financiare,

opinia de audit poate include efectele acțiunilor de sustenabilitate desfășurate de entitate. În acest sens, se remarcă faptul că entitățile care raportează activități sustenabile au o probabilitate sporită de a obține o opinie de audit fără modificări, comparativ cu cele care nu au astfel de raportări. Totuși, o raportare completă, cu acțiuni sociale și de protecție a mediului, determină o creștere a

probabilității de a fi exprimată o opinie cu modificări. Acest aspect poate reprezenta un indiciu privind dificultățile de interpretare, din perspectivă financiară, a acestor activități. Și indicatorul asociat tipului de raport confirmă această posibilă relație, prezentarea descriptivă și cantitativă a informațiilor majorând probabilitatea exprimării unei opinii cu modificări.

Tabelul nr. 6 Relații de dependență privind relația raportare de sustenabilitate - opinie de audit

Variabile dependente	Variabilă dependentă - OP				
	1	2	3	4	5
Constantă	1,137 (0,000)	1,326 (0,000)	1,343 (0,000)	1,239 (0,000)	1,257 (0,000)
D_RapS	0,211 (0,000)	0,215 (0,000)	0,206 (0,000)	0,201 (0,000)	0,337 (0,000)
D_RapIn	-0,136 (0,001)	-0,151 (0,010)	-0,145 (0,014)	-0,135 (0,021)	-0,128 (0,026)
D_TipRap	-0,018 (0,061)	-0,065 (0,046)	-0,069 (0,032)	-0,062 (0,071)	-0,072 (0,061)
Grw		-0,008 (0,445)	-0,001 (0,488)	-0,028 (0,405)	-0,037 (0,280)
LF		0,113 (0,008)	0,118 (0,006)	0,089 (0,039)	0,098 (0,024)
Size		-0,056 (0,123)	-0,057 (0,113)	-0,031 (0,309)	-0,045 (0,242)
D_Dom		-0,056 (0,065)	-0,057 (0,069)	-0,034 (0,081)	-0,060 (0,079)
DA			-0,018 (0,336)	-0,006 (0,371)	-0,015 (0,417)
ROE				-0,157 (0,000)	-0,160 (0,000)
Senz_Dom_RapS					-0,204 (0,026)
N	673	673	673	673	673
R ²	0,166	0,215	0,213	0,261	0,276
Sig F change	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000

Sursa: prelucrările autorilor, 2023

Din categoria variabilelor de control se remarcă influența semnificativă a ROE, ceea ce arată că sporirea performanței financiare poate include și elemente care conduc la creșterea probabilității de exprimare a unei opinii cu modificări. În același sens acționează și variabila privind realizarea raportării sustenabile de către companiile din sectorul industrial, fapt ce reflectă o preocupare privind relevanța acțiunilor sociale și de protecție a mediului pentru auditori, acționari și în final pentru toți utilizatorii situațiilor financiare publicate.

Concluzii

Creșterea sustenabilă a companiilor este condiționată de obținerea unei performanțe integrate, pe cele trei direcții de acțiune, respectiv financiar, social și de protecție a mediului. Totuși, deseori implicarea companiilor în activitățile sociale și de mediu este interpretată drept mijloc de potențare a performanței financiare.

Lucrarea evaluează măsura în care raportările de sustenabilitate influențează calitatea informației financiare raportate, validate prin procesul de auditare a situațiilor financiare.

Pomindu-se de la efectele generate asupra rentabilității financiare a companiilor cotate a fost identificat un impact negativ al raportărilor sociale și de mediu, activitățile fiind asociate mai degrabă cu un efort necesar a fi realizat decât ca mijloc de creștere a performanței organizaționale.

Calitatea auditului, evaluată atât prin dimensiunea angajamentelor discreționare, cât și prin opinia de audit exprimată, reflectă o legătură similară cu indicatorii asociați derulării acțiunilor de sustenabilitate la nivelul companiilor analizate. În acest sens, legătura inversă (negativă) a raportărilor de sustenabilitate cu dimensiunea angajamentelor discreționare reflectă posibilele motivații și tehnici contabile utilizate în scopul manipulării rezultatelor, respectiv al scăderii calității auditului.

Deși raportarea sustenabilă poate contribui la creșterea probabilității de exprimare a unei opinii de audit fără modificări, aprofundarea analizei reflectă faptul că

raportarea completă, a ambelor categorii de acțiuni (sociale și de protecție a mediului), precum și utilizarea unor comunicate care includ atât informații descriptive, cât și date cantitative (cifrice) pot spori probabilitatea exprimării unei opinii de audit cu modificări.

Rezultatele rămân consecvente și în cazul includerii în analiză a variabilelor de control (grad de îndatorare, creșterea companiei, dimensiunea, domeniul de activitate), în acest mod confirmându-se relevanța relativ scăzută a activităților sociale și de protecție a mediului pentru calitatea informațiilor financiare raportate, asigurate prin audit.

Demersul de cercetare este caracterizat și de o serie de limite, care constau în dimensiunea redusă a eșantionului, focalizarea pe o singură piață bursieră și utilizarea unui număr redus de variabile ale raportării sustenabile. Eliminarea acestor limite constituie obiective pentru cercetările viitoare.

BIBLIOGRAFIE

1. Abbas, D. S., Ismail, T., Taqi, M., Yazid, H. (2021), Analysis of audit opinion based on cost & benefit sustainability reporting in determining the sustainability of mining companies (state owned enterprise in Indonesia), *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 12(7), 617-627.
2. Al-Shaer, H. (2020), Sustainability reporting quality and post-audit financial reporting quality: Empirical evidence from the UK, *Business Strategy and the Environment*, 29(6), 2355-2373.
3. Al-Shaer, H., Zaman, M. (2018), Credibility of sustainability reports: The contribution of audit committees, *Business strategy and the environment*, 27(7), 973-986.
4. Azzone, G., Manzini, R., Noci, G. (1996), Evolutionary trends in environmental reporting, *Business strategy and the environment*, 5(4), 219-230.
5. Ballou, B., Heitger, D., Landes, C. (2006), The rise of corporate sustainability reporting: A rapidly growing assurance opportunity, *Journal of Accountancy*, 202(6), 65-74.
6. Bhaskar, L. S., Krishnan, G. V., Yu, W. (2017), Debt Covenant Violations, Firm Financial Distress, and Auditor Actions, *Contemporary Accounting Research*, 34(1), 186–215.
7. Boiral, O., Heras-Saizarbitoria, I., Brotherton, M. C. (2019), Assessing and improving the quality of sustainability reports: The auditors' perspective, *Journal of Business Ethics*, 155, 703-721.
8. Boone, J. P., Khurana, I. K., Raman, K. K. (2010), Do the Big 4 and the second-tier firms provide audits of similar quality?, *Journal of accounting and public policy*, 29(4), 330-352.
9. Chi, W., Myers, L. A., Omer, T. C., Xie, H. (2017), The effects of audit partner pre-client and client-specific experience on audit quality and on perceptions of audit quality, *Review of Accounting Studies*, 22(1), 361-391.
10. Cho, C. H., Laine, M., Roberts, R. W., Rodrigue, M. (2015), Organized hypocrisy, organizational façades, and sustainability reporting, *Accounting, organizations and society*, 40, 78-94.
11. DeAngelo, L. E. (1981), Auditor size and audit quality, *Journal of Accounting and Economics*, 3(3), 183-199.
12. DeFond, M., Zhang, J. (2014), A review of archival auditing research, *Journal of Accounting and Economics*, 58(2-3), 275–326.

13. Deloitte (2021), Reporting of non-financial information, disponibil la: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/be/Documents/audit/DT-BE-reporting-of-non-financial-info.pdf>
14. Dilling, P. F. (2010), Sustainability reporting in a global context: What are the characteristics of corporations that provide high quality sustainability reports an empirical analysis, *International Business & Economics Research Journal (IBER)*, 9(1), 19-30.
15. El Nashar, T. A. (2016), The probable effect of integrated reporting on audit quality, disponibil la: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2983598
16. Fortes, H. (2002), The need for environmental reporting by companies: an examination of the use of environmental reports by Swedish public companies, *Greener Management International*, (40), 77-92.
17. Fung, S. Y. K., Raman, K. K., Zhu, X. (K) (2017), Does the PCAOB international inspection program improve audit quality for non-US-listed foreign clients?, *Journal of Accounting and Economics*, 64(1), 15–36.
18. Garcia-Blandon, J., Argiles-Bosch, J. M., Castillo-Merino, D., Martinez-Blasco, M. (2017), An Assessment of the Provisions of Regulation (EU) No 537/2014 on Non-audit Services and Audit Firm Tenure: Evidence from Spain, *International Journal of Accounting*, 52(3), 251–261.
19. Global Sustainability Standards Board (2016), GRI Standards, disponibil la: <https://www.globalreporting.org/standards/media/1036/gri-101-foundation-2016.pdf>
20. Gray, R. (2010), Is accounting for sustainability actually accounting for sustainability... and how would we know? An exploration of narratives of organisations and the planet, *Accounting, organizations and society*, 35(1), 47-62.
21. Handayati, P., Tham, Y. H., Yuningsih, Y., Rochayatun, S., Meldona. (2022), Audit quality, corporate governance, firm characteristics and CSR disclosures-Evidence from Indonesia, *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 33(3), 65-78.
22. Herzig, C., Schaltegger, S. (2011), Corporate Sustainability Reporting, *Sustainability Communication*, pp. 151-169, Springer Netherlands.
23. Ioannou, I., Serafeim, G. (2017), The consequences of mandatory corporate sustainability reporting. *Harvard Business School*, research working paper, 11-100, disponibil la: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1799589
24. Janin, R., Piot, C. (2010), L'influence des auditeurs externes et des comités d'audit sur le contenu informatif des manipulations comptables. *La Comptabilité, Le Contrôle Et L'audit Entre Changement Et Stabilité*, disponibil la: <https://shs.hal.science/file/index/docid/525377/filename/p17.pdf>
25. Jones, J. J. (1991). Earnings Management During Import Relief Investigations, *Journal of Accounting Research*, 29(2), 193-228.
26. Junior, R. M., Best, P. J., Cotter, J. (2014), Sustainability reporting and assurance: A historical analysis on a world-wide phenomenon, *Journal of business ethics*, 120, 1-11.
27. KPMG (2022), Survey of Sustainability Reporting 2022, disponibil la <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/se/pdf/komm/2022/Global-Survey-of-Sustainability-Reporting-2022.pdf>
28. Le, B., Moore, P. H. (2023), The impact of audit quality on earnings management and cost of equity capital: Evidence from a developing market, *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 21(3), 695-728.
29. Lin, J. (2023), Does the disclosure of key audit matters improve the audit quality for sustainable development: Empirical evidence from China, *Plos one*, 18(5), e0285340.
30. Loh, L., Tan, S. (2020), Impact of sustainability reporting on brand value: an examination of 100 leading brands in Singapore. *Sustainability*, 12(18), 7392.
31. Mock, T. J., Rao, S. S., Srivastava, R. P. (2013), The development of worldwide sustainability

- reporting assurance, *Australian Accounting Review*, 23(4), 280-294.
32. Newig, J. (2011), Climate change as an element of sustainability communication. *Sustainability communication: Interdisciplinary perspectives and theoretical foundation*, 119-128.
  33. Subramaniam, N., Hodge, K., Ratnatunga, J. (2006), Corporate responsibility reports assurance trends and the role of management accountants, *Journal of Applied Management Accounting Research*, 4(2), 1-10.
  34. Zahid, R. A., Saleem, A., Maqsood, U. S. (2023), ESG performance, capital financing decisions, and audit quality: empirical evidence from Chinese state-owned enterprises, *Environmental Science and Pollution Research*, 30(15), 44086-44099.
  35. Xiao, X., Shailer, G. (2022), Stakeholders' perceptions of factors affecting the credibility of sustainability reports, *The British Accounting Review*, 54(1), 101002.
  36. Watts, R. L., Zimmerman, J. L. (1990), Positive accounting theory: a ten year perspective, *Accounting review*, 65(1), 131-156.